3

De glottisslag

1 Spreek, met klemtoon en kracht, de uitdrukkingen ‚de ouders' of ‚alle anderen' uit. Zo maakt u tussen de woorden een zogenaamde *glottisslag*, een snelle pauze in de uitspraak.

Deze klank wordt in de Nederlandse tekst niet geschreven, maar in het Arabisch wel, met een niet-alfabetische letter namelijk *hámza*.

Voor de transcriptie van *hámza* gebruiken wij een apostrof of afkappingsteken: ’. Stel u voor, dat onze twee voorbeelden als ‚de ’ouders' of ‚’alle ’anderen' zouden geschreven worden.

Belangrijk: *hámza* geldt als medeklinker in het Arabisch, en kan ergens in het woord voorkomen.

ء	*hámza*

hámza wordt in het schrift noch naar links noch rechts verbonden. **Schrijf** het meerdere keren (begin met de haak): ء ء ء ء ء ء ء ء

ء ء ء ء ء ء ء ء

Het profiel is eenvoudig, maar wij passen het verschillend toe. U zult het in de volgende zes vormen vinden:

- boven of onder *’álif*: أ إ
- boven *wou*, of *jā* zonder punten: ؤ ئ ئ
- alleenstaand, (ongeveer) op de schrijflijn: ء

Geleerden hebben hele hoofdstukken over de precieze plaatsing van het *hámza* geschreven. Voor onze doelen volstaat het, dat wij de glottisslag daar uitspreken, waar wij hem vinden. NB: In oudere teksten draagt begin-*’álif* altijd *hámza*; in nieuwere teksten alleen bij een uitgesproken glottisslag. Veel Arabische woorden, die schijnbaar met een klinker beginnen, bijv. *ab*, beginnen in feite met een glottisslag. Het schrift markeert het vaak in deze beginpositie met *hámza*, maar het wordt net zo vaak weggelaten.

Voor alle duidelijkheid zullen wij in het vervolg in dit boek begin-*hámza* in het schrift een begin-’ in de transcriptie van alle betreffende woorden zo tonen: أب *’ab*.

Een boven of beneden de ligatuur geschreven *hámza* is een gescheiden teken (1/3); wij schrijven het dus na voltooing van de betreffende ligatuur.

U mag uiteraard het schrift zonder begin-*hámza* voor een glottisslag schrijven; dat is aanvaardbaar. In het midden of aan het einde van een woord moet men echter een glottisslag met *hámza* schrijven.

Laatste opmerking: آ *’álif mádda* (Les 1/2) wordt geacht, een ‚ingebouwd' *hámza* te hebben. De glottisslag wordt uitgesproken, maar er wordt geen ‚verder' *hámza* geschreven.

Lees en schrijf:

أنباء	*’anbā’* berichten	نبأ	*nába’* bericht, nieuws
نائم	*nā’im* in slaap	الآن	*al-’ān* nu
تنبّؤ	*tanábbu’* voorspelling	ثنائي	*thunā’ī* dubbel

S18.wav **openen, beluisteren en herhalen**.

Lidwoord

2 In Les 2 hebben wij het lidwoord ...ال geleerd: البيت , النيل .

Wanneer wij het lidwoord aan een met *hámza* beginnend woord toevoegen, is dat *hámza* geen begin-*hámza* meer, en wij moeten het dus schrijven (tenzij wij *'álif mádda* hebben, zie boven). Het lidwoord zelf heeft geen *hámza*.

H10.pps **openen** en het handschrift van الإبل *al-'íbil* (zie beneden) opmerken.

Lees en schrijf:

الأب ..... الأب	*al-'áb* de vader	أب ..... أب	vader
الإبل ..... الإبل	*al-'íbil* de kamelen ***H10***	إبل ..... إبل	kamelen
الأنباء ..... الأنباء	*al-'anbáʾ* de berichten	أنباء ..... أنباء	berichten, nieuws
الألماني ..... الألماني	*al-'almánī* de Duitser	ألماني ..... ألماني	Duits(er)
الآلات ..... الآلات	*al-'ālát* de gereedschappen	آلات ..... آلات	gereedschappen

Denk eraan: begin-*hámza* ontbreekt vaak in druk- en handschrift.

S19.wav **openen en herhalen**.

Het *'álif* van het lidwoord toont geen *hámza*, omdat het een ‚zwakke' klinker is, d.w.z. zonder glottisslag. Enkele andere woorden beginnen ook met een ‚zwakke' klinker, d.w.z. zonder *hámza*.

Lees en schrijf twee zulke woorden, die wij al kennen:

الابن ..... الابن	*al-íbn* de zoon	ابن ..... ابن	*ibn* zoon
الاثنين ..... الاثنين	*al-ithnáyn* beide	اثنين ..... اثنين	*ithnáyn* twee

S20.wav **openen, beluisteren en herhalen**.

Woorden met één letter

3 Enkele belangrijke woorden hebben maar één letter. **Lees en schrijf:**

ل ..... ل *li* te, voor ب ..... ب *bi* met, in و ..... و *wa* en

S21.wav **openen, beluisteren en herhalen**.

Zulke woorden schrijven we als deel van het erop volgende woord, bijv. (**Lees en schrijf**):

لبنتي ..... لبنتي *li-bíntī* voor mijn dochter وأنا* ..... وأنا* *wa-'ána* en ik

S22.wav **openen, beluisteren en herhalen**..

**hámza* is hier geen begin-*hámza* meer, en moet dus worden geschreven (zie paragraaf 2 boven). Voor alle zekerheid zetten wij een koppelteken in de transcriptie van zulke samenstellingen; lees het geheel als een enkel woord.

Het lidwoord ...ال begint niet met *hámza* maar met een zwakke klinker; zo'n klinker verdwijnt in de uitspraak, wanneer die een andere klinker opvolgt. Dit gebeurt bijv. wanneer een woord van één lettergreep vóór het lidwoord staat. **Lees en schrijf:**

باليابان ..... باليابان *bi-l-jābáń* (niet *[bi-al-]*) in Japan

والنيل ..... والنيل *wa-n-nīl* en de Nijl

S23.wav **openen, beluisteren en herhalen**.

Regel van de zwakke klinker: Een zwakke klinker waarmee het woord begint valt in de uitspraak weg na een eind-klinker van het voorafgaande woord in dezelfde uitdrukking. De spelling blijft onveranderd.

Wanneer het woord ل (zie boven) vóór het lidwoord staat, laten wij diens *'álif* ook in het schrift weg. **Lees en schrijf**:

للبنات للبنات *li-l-banā́t* voor (de) meisjes
للتمويل للتمويل *li-t-tamwī́l* voor de financiering
للبناني للبناني *li-l-lubnā́nī* voor de Libanese

S24-25.wav **openen, beluisteren en herhalen**.

Oefening 1 Zet het lidwoord vóór deze woorden, en spreek uit:
(a) ألماني (b) إبل (c) أنباء (d) أب (e) أوّل
Sorteer de vertalingen met uw antwoorden: de eerste, de berichten, de kamelen, de Duitser, de vader.

Oefening 2 Schrijf ل vóór uw antwoorden op Oefening 1. Vertaal en rangschik ze dan in uitspraak en antwoorden:
li-l-'anbā́', li-l-'áb, li-l-'almā́nī, li-l-'áwwal, li-l-'íbil.
De oplossingen van deze oefeningen volgen op paragraaf 6 onderaan.

Letters

4

ه	ـه	ـهـ	هـ	هـ	ه	*hā*

Verreweg de meest ingewikkelde letter in dit alfabet is *hā* (uitspraak zoals h in ‚hier').
hā klinkt altijd zoals een begin-h in het Nederlands, d.w.z. geaspireerd: *húna* ‚hier', *míhnī* ‚beroepelijk' (kort *i*, aangeblazen *-h)*.
hā is een verbonden letter, met verschillende mogelijke, meestal lage, vormen:

- *هـ aan het begin van het woord, of in het midden na een niet-verbonden letter,
- **ـهـ of ـهـ in het midden van het woord na een verbonden letter,
- ـه of ***ـه aan het eind van het woord na een verbonden letter,
- ه aan het einde van het woord na een niet-verbonden letter, of alleenstaande.

* De beginvorm هـ wordt in handschrift هـ of هـ. Beide vormen zijn juist.
** De middenvorm ـهـ komt in het handschrift zelden voor.
*** De eindvorm ـه vinden wij in gedrukt of getypt Arabisch zelden.

Laten we de handschriftvormen van deze letter onderzoeken. Alles ligt op de schrijflijn behalve het neerstreep van هـ. **Schrijf:**

eerst de handgeschreven beginvorm van *hā*:
dan de handgeschreven middenvorm:
dan de eindvormen – NB. beide normaal in het handschrift
en ten laatst de 'alleenstaande' vorm:

H11.pps **openen** en het handschrift van نهائي *nihā́'ī* (zie beneden) bekijken.

Lees en schrijf:

هي هِيَ	*híja* zij (enkelvoud)	هو هُوَ	*húwa* hij
هامّ هامّ	*hāmm* belangrijk	هم هُم	*hum* zij (meervoud)
هنا هُنا	*húna* hier	اهتمام اِهتِمام	**ihtimā́m* aandacht
نهائي نِهائِي	*nihā́'ī* eind- *H11*	تنبيه تَنبِيه	*tanbī́h* waarschuwing
انتباه اِنتِباه	**intibā́h* voorzicht	تمهّل تَمَهَّل	*tamáhhal* { LANGZAMER RIJDEN
الله **اللّٰه	**allā́h* God	مهني مِهنِي	*míhnī* beroepsmatig

* zwakke beginklinker (zie paragraaf 2 en de regel in paragraaf 3, boven)

** NB: ‚historische' spelling (schijnbaar overbodig *šádda*, lang midden-*ā*- zonder *'álif*).

S26.wav **openen, beluisteren en herhalen**.

Variant

5

ة ـة ـة *tā marbū́ṭa*

Dit is een ‚merkwaardigheid'. Het is geen alfabetische letter maar een afgezonderde of eind-*hā* met de beide punten van *tā*. De naam is *tā marbū́ṭa**, wat ‚gebonden *tā*' betekent. Wij schrijven het alleen aan het einde van het woord, en het dient vaak om bepaalde woorden *vrouwelijk* te maken. Na een medeklinker luidt het *-a*; met toegevoegde eind- ي... *-ī* geeft het ية... *-íja*. In het handschrift laat men de punten van ة (enz.) vaak weg, maar nooit in het drukschrift.

* De naam van deze variante bevat een symbool (*ṭ*) dat wij totdusver niet hebben bestudeerd. Geen paniek. Wij zullen het later nader bekijken.

Lees en schrijf, waarbij u de mannelijke (‚m.') en vrouwelijke (‚v.') vormen van bekende woorden vergelijkt:

dankbaar	ممنونة مَمنونَة	*mamnū́na* (v.)	ممنون مَمنون	*mamnū́n* (m.)
belangrijk	هامّة هامّة	*hā́mma* (v.)	هامّ هامّ	*hāmm* (m.)
derde	ثالثة ثالِثَة	*thā́litha* (v.)	ثالث ثالِث	*thā́lith* (m.)
Japanner/Japanse	يابانية يابانِيَة	*jābānī́ja* (v.)	ياباني يابانِي	*jābā́nī* (m.)
Duitse(r)	ألمانية أَلمانِيَة	*'almānī́ja* (v.)	ألماني أَلمانِي	*'almā́nī* (m.)
Libanees/Libanese	لبنانية لبنانِيَة	*lubnānī́ja* (v.)	لبناني لبنانِي	*lubnā́nī* (m.)

S27.wav **openen, beluisteren en herhalen**.

Bij uitgang *-ī́ja* valt de klemtoon van het woord op de *ī*, zoals u ziet.

Oefening 3 Sorteer deze woorden met hun geluid en hun vertaling. Het eerste is al gesorteerd:
(a) ثنائي *thunā́'ī* dubbel (b) ممنونة (c) ليبية (d) اهتمام
mamnū́na, ihtimā́m, lībī́ja; aandacht, dankbaar, Libisch

Oefening 4 Vul het woord aan, met de passende handgeschreven vorm van *hā*:
(a) نـائي (b) هامّ.. (c) ...انتبا (d) و.. (e) ي..
Lees uw antwoorden voor.

Oefening 5 Vrouwelijk (v.) of mannelijk (m.)?:
(a) ألماني (b) ممنونة (c) هامّ (d) هي (e) لبنانية
Lees elk woord hardop.

De oplossingen van deze oefeningen volgen paragraaf 6 onderaan.

6

س سـ *sīn*
ش شـ *šīn*

De letters *sīn* en *šīn* stellen respectievelijk de klank *s* voor (gelijk s in het Nederlandse soort) en *š* (gelijk sj in het Nederlandse 'sjaal'). Het zijn verbonden letters; de korte en volle vormen gebruiken wij zoals de korte en volle vormen van ب. Kort-vormlijke *sīn* en *šīn* zijn plat en liggen op de schrijflijn. De volle vorm zwenkt met de wijzers van de klok ↻ diep naar beneden en weer naar boven. De twee letters verschillen alleen in de punten, die altijd liggen zoals boven getoond. Dit zijn echter geen '*tand-letters*' (1/6). In het handschrift worden de inkepingen van deze letters vaak in een ondiepe boog ‚gladgestreken':

korte middenvorm:	ـسـ	korte beginvorm:	سـ
volle geïsoleerde vorm:	س	volle eindvorm:	ـس

Schrijf meerdere voorbeelden van elke letter, de eerste telkens met inkepingen en punten, de andere met een bocht en de punten als circumflex (zie 1/3):

سـ ..... ـس سـ ..... ـس سـ ..... ـس
سـ ..... ـس سـ ..... ـس سـ ..... ـس
شـ ..... ـش شـ ..... ـش شـ ..... ـش
شـ ..... ـش شـ ..... ـش شـ ..... ـش

sīn en *šīn* zijn zonletters (2/5); het ل van het lidwoord assimileert zich: *as-*, *aš-*.

Bij gelegenheid zult u in druk- of typschrift een in het midden uitgerekt woord vinden, zoals:

لبنـــان voor لبنان *lubnā́n*

Dit is niets meer dan ‚stijl', niet met het *handgeschreven* ‚gladde' *sīn* te verwarren.

H12.pps **openen** en het handschrift van مسؤول *mas'ū́l* (zie beneden) bekijken.

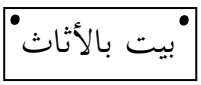
Lees en schrijf:

السنة ..... السنه	*as-sána* het jaar	سنة ..... سنه	*sána* jaar
الاسم ..... الاسم	*al-ísm* de naam	اسم ..... اسم	*ism* naam
الأساس ..... الأساس	*al-'asā́s* de basis	أساس ..... أساس	*'asā́s* basis
شاي ..... شاي	***šāj* thee	شيء ..... شيء	**šay'* zaak, ding
الشمس ..... الشمس	*aš-šā́ms* de zon	شمس ..... شمس	*šams* zon
شمالي ..... شمالي	*šimā́lī* noords	شمال ..... شمال	*šimā́l* noorden
سؤال ..... سؤال	*su'ā́l* vraag	مسؤول ..... مسؤول	*mas'ū́l* {verant-woordelijk *H12*
التأسيس ..... التأسيس	*at-ta'sīs* de stichting	تأسيس ..... تأسيس	*ta'sīs* stichting
		ملابس ..... ملابس	*malā́bis* kleren

* Noteer bij de geluidsopname de verschillende uitspraakvormen van شيء *šay'* (tweeklank *-ay-* plus eind-*hámza*) en شاي *šāj* (lange klinker *-ā-* plus eind-medeklinker *-j*).

S28.wav **openen, beluisteren en herhalen**.

Oefening 6 Lees deze borden voor:

(a)

(b)

(c)

(d)

Vertaal ze. De oplossingen van deze oefeningen volgen beneden.

Oplossingen van de Oefeningen

1 (a) الألماني *al-'almā́nī* de Duitser (b) الإبل *al-'íbil* de kamelen
(c) الأنباء *al-'anbā́'* de berichten (d) الأب *al-'áb* de vader
(e) الأوّل *al-'áwwal* de eerste

2 (a) للألماني *li-l-'almā́nī* voor de Duitser (b) للإبل *li-l-'íbil* voor de kamelen
(c) للأنباء *li-l-'anbā́'* voor de berichten (d) للأب *li-l-'áb* voor de vader
(e) للأوّل *li-l-'áwwal* voor de eerste

3 (b) *mamnū́na* dankbaar (c) *lībī́ja* Libisch (d) *ihtimā́m* aandacht

4 (a) نهائي *nihā́'ī* (b) هامّ *hāmm* (c) انتباه *intibā́h* (d) هو *húwa* (e) هي *híja*

5 (a) *'almā́nī* m. (b) *mamnū́na* w. (d) *hāmm* m. (c) *híja* w. (e) *lubnānī́ja* w.

6 (a) *bayt bi-l-'athā́th* Huis met meubilair (b) *intibā́h!* Voorzichtig!
(c) *malā́bis li-l-banā́t* Kledij voor meisjes (d) *tamáhhal* LANGZAMER RIJDEN

Testen

1 Schrijf de letters als één enkel woord. Bijvoorbeeld is (a) شمس: ش م س
(a) ش م س (b) ا ل ا س م (c) ا ل م م ث ث ل (d) أ ن ب ا ء (e) ث ن ا ء ي

2 Lees uw handgeschreven antwoorden van Oefening 1 hardop. Bijvoorbeeld is (a) *šams*.

3 Lees deze woorden hardop. Bijvoorbeeld is (a) *al-ihtimā́m*:
(a) الاهتمام (b) اللبنانية (c) الألمانية (d) بالأوّل (e) بالثالثة

4 Herschrijf in de mannelijke vorm. Bijvoorbeeld is (a) ممنون:
(a) ممنونة (b) يابانية (c) اللبنانية (d) مسؤولة (e) للثالثة

5 Zeg uw antwoorden van Test 4 hardop Bijvoorbeeld (a) *mamnū́n*.

6 Vul het woord met de aanpassende medeklinker in de juiste vorm aan. De eerste is ـنـ, wat لبنانية oplevert:
(a) لبـ..انية (b) ا..تمام (c) ...الملا (d) البـ..وت (e) ثانـ..ي

Bij eventuele moeilijkheden vindt u woord (a) in paragraaf 5 boven, (b) in paragraaf 4 boven, (c) in paragraaf 6 boven (zonder lidwoord), en (d) en (e) in 2/3.

*